ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
ΑΝΤΟΝΙΟ ΤΙΖΖΑΝΟ
της 12ης Ιουνίου 2003 [1]

1. Με διάταξη της 17ης Ιουλίου 2001, το Bundesfinanzhof υπέβαλε στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα με αντικείμενο την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (στο εξής: τελωνειακός κώδικας ή απλώς κώδικας) [2]. Συνοπτικώς, ο Γερμανός δικαστής ερωτά αν υφίσταται διαφυγή από την επιτήρηση, κατά την έννοια του άρθρου 203 του κώδικα, οσάκις μη κοινοτικά εμπορεύματα, υπαγόμενα στο καθεστώς της τελωνειακής αποθηκεύσεως και προοριζόμενα να επανεξαχθούν εκτός του τελωνειακού εδάφους της Κοινότητας, απομακρύνονται από την αποθήκη προκειμένου να οδηγηθούν στο τελωνείο εξόδου, χωρίς προηγουμένως να έχουν υπαχθεί στο καθεστώς της εξωτερικής διαμετακομίσεως.

I — Κανονιστικό πλαίσιο

Ο τελωνειακός κώδικας

Η τελωνειακή επιτήρηση

2. Το άρθρο 4 του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα δίδει ορισμένους γενικούς ορισμούς του θέματος, προβλέποντας ειδικότερα ότι:

«Κατά την έννοια του παρόντος κώδικα, νοούνται ως:

[...]

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.
2 — ΕΕ L 302, σ. 1.

13) επιτήρηση από τις τελωνειακές αρχές: οι ενέργειες στις οποίες προβαίνουν γενικά οι εν λόγω αρχές ώστε να εξασφαλίζουν την τήρηση της τελωνειακής νομοθεσίας και ενδεχομένως των άλλων διατάξεων που ισχύουν για τα εμπορεύματα που [τελούν] υπό τελωνειακή επιτήρηση·

14) έλεγχος από τις τελωνειακές αρχές: η εκπλήρωση διαφόρων ειδικών πράξεων, όπως η εξέταση των εμπορευμάτων, ο έλεγχος της υπάρξεως και της αυθεντικότητας των εγγράφων, η εξέταση των λογιστικών και άλλων βιβλίων των επιχειρήσεων, ο έλεγχος των μεταφορικών μέσων, ο έλεγχος των αποσκευών και άλλων εμπορευμάτων που μεταφέρονται ή φέρονται από πρόσωπα, η εκτέλεση διοικητικών ερευνών και άλλων παρεμφερών πράξεων για να εξασφαλιστεί η τήρηση της τελωνειακής νομοθεσίας, και, ενδεχομένως, των άλλων διατάξεων που ισχύουν για τα εμπορεύματα που [τελούν] υπό τελωνειακή επιτήρηση».

3. Κατά το άρθρο 37:

«1. Τα εμπορεύματα που εισέρχονται στο τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας υπόκεινται σε τελωνειακή επιτήρηση από τη στιγμή της εισόδου τους. Μπορούν επίσης να υποβληθούν σε ελέγχους από τις τελωνειακές αρχές σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

2. Παραμένουν υπό την επιτήρηση αυτή όσο διάστημα χρειάζεται ενδεχομένως για τον καθορισμό του τελωνειακού τους χαρακτήρα και, εφόσον πρόκειται για μη κοινοτικά εμπορεύματα και υπό την επιφύλαξη του άρθρου 82, παράγραφος 1, μέχρις ότου είτε αλλάξουν τελωνειακό χαρακτήρα, είτε εισαχθούν σε ελεύθερη ζώνη ή ελεύθερη αποθήκη, είτε επανεξαχθούν ή καταστραφούν σύμφωνα με το άρθρο 182.»

Τα εμπλεκόμενα τελωνειακά καθεστώτα

4. Ως γνωστόν, ο τελωνειακός κώδικας προβλέπει διάφορα τελωνειακά καθεστώτα, μεταξύ των οποίων καταλέγεται η εξωτερική διαμετακόμιση, ένα καθεστώς «αναστολής», καθώς και το καθεστώς της τελωνειακής αποταμιεύσεως, ήτοι καθεστώς από κοινού «αναστολής» και «οικονομικό» (άρθρο 84, στοιχεία α' και β').

Η εξωτερική διαμετακόμιση

5. Κατά την έννοια του άρθρου 91, παράγραφος 1, το καθεστώς της εξωτερικής διαμετακομίσεως επιτρέπει, στο μέτρο που αφορά την προκειμένη περίπτωση, την κυκλοφορία, μεταξύ δύο σημείων του τελωνειακού εδάφους της Κοινότητας: μη κοινοτικών εμπορευμάτων, «χωρίς τα εμπορεύματα αυτά να υπόκεινται σε εισαγωγικούς δασμούς ή άλλες επιβαρύνσεις ούτε σε μέτρα εμπορικής πολιτικής».

Η τελωνειακή αποταμίευση

6. Εξάλλου, το καθεστώς της τελωνειακής αποταμιεύσεως, το οποίο ρυθμίζουν τα άρθρα 98 επ. του κώδικα, επιτρέπει να αποθηκεύονται σε αποθήκη τελωνειακής αποταμιεύσεως μη κοινοτικά εμπορεύματα, χωρίς να επιβάλλονται στα εμπορεύματα αυτά εισαγωγικοί δασμοί και μέτρα εμπορικής πολιτικής (άρθρο 98, παράγραφος 1).

7. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 110 «[ε]φόσον το δικαιολογούν οι περιστάσεις, τα εμπορεύματα που τίθενται υπό καθεστώς τελωνειακής αποταμιεύσεως μπορούν να εξέρχονται προσωρινά από την αποθήκη. Για την έξοδο αυτή απαιτείται προηγούμενη άδεια της τελωνειακής αρχής, η οποία καθορίζει τους όρους με τους οποίους μπορεί να πραγματοποιείται ή έξοδος».

Η γένεση της τελωνειακής οφειλής

8. Τα άρθρα 201 επ. εξατομικεύουν τις περιπτώσεις γενέσεως τελωνειακής οφειλής κατά την εισαγωγή.

9. Ειδικότερα, κατά το άρθρο 203:

«1. Τελωνειακή οφειλή κατά την εισαγωγή γεννάται:

— από τη [διαφυγή] υποκείμενου σε εισαγωγικούς δασμούς εμπορεύματος από την τελωνειακή επιτήρηση.

2. Η τελωνειακή οφειλή γεννάται τη στιγμή κατά την οποία το εμπόρευμα διαφεύγει από την τελωνειακή επιτήρηση.

[...]».

10. Επίσης, δυνάμει του άρθρου 204, παράγραφος 1, τελωνειακή οφειλή γεννάται κατά την εισαγωγή και στις ακόλουθες περιπτώσεις:

«α) από τη μη εκτέλεση μιας από τις υποχρεώσεις τις οποίες συνεπάγεται, για εμπόρευμα υποκείμενο σε εισαγω-

γικούς δασμούς, η παραμονή του σε προσωρινή εναπόθεση ή η χρησιμοποίηση του τελωνειακού καθεστώτος υπό το οποίο έχει τεθεί,

ή

β) από τη μη τήρηση ενός από τους όρους που έχουν καθοριστεί για την υπαγωγή εμπορεύματος υπό το καθεστώς αυτό, ή για την έγκριση μειωμένου ή μηδενικού εισαγωγικού δασμού λόγω της χρησιμοποιήσεως του εμπορεύματος για ειδικούς σκοπούς,

σε περιπτώσεις άλλες από εκείνες που αναφέρονται στο άρθρο 203, εκτός αν αποδειχθεί ότι οι παραλείψεις αυτές δεν είχαν πραγματικές συνέπειες για την ορθή λειτουργία της προσωρινής εναποθέσεως ή του σχετικού τελωνειακού καθεστώτος.»

Επιστροφή των δασμών

11. Η επιστροφή των δασμών διέπεται από τα άρθρα 235 επ. του κώδικα.

12. Για τους σκοπούς της παρούσας υποθέσεως, ενέχει ειδικότερα σημασία το άρθρο 236, παράγραφος 1, σύμφωνα με το οποίο:

«[η] επιστροφή [...] εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών πραγματοποιείται εφόσον αποδεικνύεται ότι κατά τη στιγμή της πληρωμής τους το ποσό τους δεν οφειλόταν νομίμως». Πάντως, δεν χωρεί επιστροφή δασμών «όταν τα γεγονότα που οδήγησαν στην πληρωμή [...] ποσού το οποίο δεν οφειλόταν νομίμως προκύπτουν από δόλιο τέχνασμα του ενδιαφερομένου».

13. Επιπλέον, και πάντοτε στο μέτρο που ενδιαφέρει εν προκειμένω, υπενθυμίζω ότι, δυνάμει του άρθρου 239, είναι δυνατή η επιστροφή και «σε περιπτώσεις διαφορετικές από εκείνες που αναφέρονται στα άρθρα 236, 237 και 238, οι οποίες [...] προκύπτουν από περιστάσεις που δεν συνεπάγονται ούτε δόλο ούτε πρόδηλη αμέλεια εκ μέρους του ενδιαφερομένου» (παράγραφος 1). Σε παρόμοια περίπτωση, χωρεί επιστροφή «κατόπιν υποβολής αιτήσεως στο αρμόδιο τελωνείο πριν από την εκπνοή προθεσμίας δώδεκα μηνών από την ημερομηνία γνωστοποιήσεως του χρέους των εν λόγω δασμών στον οφειλέτη» (παράγραφος 2).

Οι διατάξεις εφαρμογής

14. Στα πλαίσια της παρούσας δίκης, εμπλέκεται επίσης ο κανονισμός (ΕΟΚ)

2454/93 της Επιτροπής,, της 2ας Ιουλίου 1993, για τον καθορισμό ορισμένων διατάξεων εφαρμογής του για τη θέσπιση του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (στο εξής: κανονισμός εφαρμογής ή απλώς κανονισμός)[3].

15. Ενδιαφέρουν ειδικότερα τα άρθρα 859 επ. τα οποία αποτελούν διατάξεις εφαρμογής του προμνησθέντος άρθρου 204 του κώδικα.

16. Το άρθρο 859 προβλέπει ειδικότερα ότι:

«Οι ακόλουθες παραλείψεις θεωρείται ότι δεν έχουν πραγματικές συνέπειες για την ορθή λειτουργία της προσωρινής εναποθέσεως ή του σχετικού τελωνειακού καθεστώτος, κατά την έννοια του άρθρου 204, παράγραφος 1, του κώδικα, εφόσον:

— δεν αποτελούν απόπειρα διαφυγής από την τελωνειακή επιτήρηση του εμπορεύματος,

— δεν προϋποθέτουν προφανή αμέλεια εκ μέρους του ενδιαφερομένου,

— έχουν διεκπεραιωθεί εκ των υστέρων όλες οι διατυπώσεις που απαιτούνται για τη διευθέτηση της καταστάσεως του εμπορεύματος:

[...]

6) όταν πρόκειται για εμπορεύματα υπό προσωρινή εναπόθεση ή [υπαχθέντα] σε κάποιο τελωνειακό καθεστώς, η έξοδος από το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας των εμπορευμάτων αυτών ή η είσοδός τους σε ελεύθερη ζώνη ή ελεύθερη αποθήκη, χωρίς να έχουν τηρηθεί οι αναγκαίες διατυπώσεις.

[...]»

17. Το άρθρο 860 διευκρινίζει:

«Οι τελωνειακές αρχές θεωρούν ότι η τελωνειακή οφειλή γεννάται σύμφωνα με το άρθρο 204, παράγραφος 1, του [τελωνειακού] κώδικα, εκτός αν το πρόσωπο που ενδέχεται να είναι οφειλέτης αποδείξει ότι πληρούνται οι όροι του άρθρου 859.»

3 — ΕΕ L 253, σ 1.

18. Το άρθρο 861 προσθέτει και τα ακόλουθα:

«Το γεγονός ότι οι παραλείψεις που ορίζονται στο άρθρο 859 δεν οδηγούν στη γένεση τελωνειακής οφειλής δεν εμποδίζει την εφαρμογή των ισχυουσών κατασταλτικών διατάξεων, ούτε των διατάξεων που προβλέπουν την ανάκληση των αδειών που εκδίδονται στο πλαίσιο του συγκεκριμένου τελωνειακού καθεστώτος.»

19. Ακολούθως, πρέπει να υπομνηστούν τα άρθρα 899 επ., ως διατάξεις εφαρμογής του άρθρου 239 του τελωνειακού κώδικα.

20. Ειδικότερα, το άρθρο 899 προβλέπει ότι «όταν η [εκδίδουσα απόφαση] τελωνειακή αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση επιστροφής ή διαγραφής που αναφέρεται στο άρθρο 239, παράγραφος 2, του κώδικα διαπιστώνει ότι οι λόγοι που προβάλλονται για την υποστήριξη της αιτήσεως αυτής αντιστοιχούν σε μία από τις περιπτώσεις που περιγράφονται στα άρθρα 900 έως 903 και δεν συνεπάγονται προφανή αμέλεια ή δόλο εκ μέρους του ενδιαφερομένου, [η εν λόγω αρχή] εγκρίνει την επιστροφή ή τη διαγραφή του ποσού των σχετικών εισαγωγικών δασμών». Αντιθέτως, όταν διαπιστώνει «ότι οι λόγοι που προβάλλονται για την υποστήριξη της αιτήσεως αυτής αντιστοιχούν σε μία από τις περιπτώσεις που περιγράφονται στο άρθρο 904, δεν εγκρίνει την επιστροφή ή τη διαγραφή του ποσού των σχετικών εισαγωγικών δασμών».

21. Εξάλλου, τα άρθρα 900 έως 903 περιλαμβάνουν κατάλογο των περιπτώσεων όπου χωρεί επιστροφή, ενώ το άρθρο 904 διαλαμβάνει εκείνες όπου δεν χωρεί επιστροφή.

22. Το άρθρο 905, παράγραφος 1, προβλέπει τέλος ότι:

«Όταν η [εκδίδουσα απόφαση] τελωνειακή αρχή, στην οποία έχει υποβληθεί αίτηση επιστροφής ή διαγραφής βάσει του άρθρου 239, παράγραφος 2, του κώδικα, δεν είναι σε θέση να αποφασίσει, με βάση το άρθρο 899, και η αίτηση συνοδεύεται από αποδεικτικά στοιχεία που μπορούν να αποτελέσουν ειδική κατάσταση που προκύπτει από περιστάσεις για τις οποίες δεν υπήρξε δόλος ή προφανής αμέλεια εκ μέρους του ενδιαφερομένου, το κράτος μέλος στο οποίο υπάγεται η αρχή διαβιβάζει τον φάκελο στην Επιτροπή για να ληφθεί απόφαση σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπουν τα άρθρα 906 έως 909.

[...]

Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, η [εκδίδουσα απόφαση] τελωνειακή αρχή απορρίπτει την αίτηση.»

23. Τέλος, πρέπει να υπομνηστεί ότι ο κανονισμός εφαρμογής τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 993/2001 της Επιτροπής, της 4ης Μαΐου 2001 (στο εξής: κανονισμός 993/2991)[4]. Μολονότι δεν τυγχάνουν ratione temporis εφαρμογής στην προκειμένη περίπτωση, οι νέες διατάξεις μπορούν, πάντως, να παράσχουν χρήσιμα ερμηνευτικά στοιχεία.

24. Προς τούτο, υπενθυμίζεται ειδικότερα το νέο άρθρο 512, το οποίο εφαρμόζεται στα τελωνειακά οικονομικά καθεστώτα, εν πάση περιπτώσει, όσον αφορά την προκειμένη περίπτωση, και στο καθεστώς της τελωνειακής αποταμιεύσεως. Η εν λόγω διάταξη προβλέπει ειδικότερα ότι:

«1. Η μεταφορά μεταξύ διαφόρων τόπων που καθορίζονται στην ίδια άδεια μπορεί να πραγματοποιείται χωρίς τελωνειακές διατυπώσεις.

2. Η μεταφορά από το τελωνείο υπαγωγής στο καθεστώς [προς τις] εγκαταστάσεις του δικαιούχου ή του επιχειρηματία ή στον τόπο χρησιμοποιήσεως των εμπορευμάτων μπορεί να πραγματοποιείται υπό την κάλυψη της διασαφήσεως υπαγωγής στο καθεστώς.

3. Η μεταφορά στο τελωνείο εξόδου με σκοπό την επανεξαγωγή μπορεί να πραγματοποιείται υπό την κάλυψη του καθεστώτος. Σε αυτήν την περίπτωση, δεν επέρχεται η λήξη του καθεστώτος, πριν τα εμπορεύματα ή τα προϊόντα που διασαφίζονται για επανεξαγωγή εγκαταλείψουν όντως το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας.»

II — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

25. Η διαφορά της κύριας δίκης ανέκυψε κατόπιν αιτήσεως περί επιστροφής δασμών που υπέβαλε ενώπιον του Hauptzollamt Hamburg-St. Annen (κεντρικό τελωνείο του Hamburg-St. Annen, το οποίο στη συνέχεια μετονομάστηκε σε Hauptzollamt της πόλεως του Αμβούργου, στο εξής: Hauptzollamt ή HZA) η εταιρία Hamann International GmbH Spedition + Logistik (στο εξής: Hamann ή προσφεύγουσα της κύριας δίκης), η οποία διεδέχθη την εταιρία ROJO Terminal GmbH (στο εξής: Rojo).

26. Όπως προκύπτει από τη διάταξη περί παραπομπής, η Rojo έλαβε από το 1993 την έγκριση διαχειρίσεως αποθήκης τελωνειακής αποταμιεύσεως τύπου Δ, ήτοι ιδιωτικής αποθήκης υπαγόμενης σε διαδικασία απλουστευμένης τελωνειακής διασαφήσεως[5] όπου «ο διαχειριστής αποθήκης ταυτίζεται με τον αποταμιευτή χωρίς να είναι, κατ' ανάγκη, κύριος των εμπορευμάτων» (άρθρο 504 του κώδικα).

4 — ΕΕ L 141, σ. 1.

5 — Βλ. ειδικότερα άρθρα 253 και 278, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του τελωνειακού κώδικα.

27. Με πράξη της 5ης Μαρτίου 1996, το Hauptzollamt προσήψε στη Rojo ότι απομάκρυνε από την αποθήκη, για τους σκοπούς της επανεξαγωγής, δύο παρτίδες εμπορευμάτων που είχαν εισαχθεί από τον Καναδά και υπαχθεί στο καθεστώς της τελωνειακής αποταμεύσεως, χωρίς προηγουμένως να έχουν υπαχθεί στο τελωνειακό καθεστώς της εξωτερικής διαμετακομίσεως. Για τον λόγο αυτό το HZA απήτησε από τη Rojo την καταβολή δασμών και εισαγωγικών φόρων, σε σχέση με τις δύο παρτίδες, ύψους αντιστοίχως 6 283,30 και 4 488,08 γερμανικών μάρκων.

28. Στις 7 Μαρτίου 1997 η Hamann αξίωσε από το Hauptzollamt την επιστροφή των ως άνω ποσών, επισυνάπτοντας στην αίτησή της έγγραφα αφορώντα την επανεξαγωγή των οικείων εμπορευμάτων, και ειδικότερα ορισμένα πολωνικά έγγραφα βεβαιωτικά της καταβολής των δασμών στα γερμανοπολωνικά σύνορα.

29. Με απόφαση της 30ής Απριλίου 1997, το Hauptzollamt απέρριψε την αίτηση, κρίνοντας ότι τα οικεία εμπορεύματα διέφυγαν, τουλάχιστον προσωρινώς, της επιτηρήσεως της τελωνειακής αρχής. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το HZA, μη κοινοτικά έγγραφα τελούντα υπό καθεστώς αποθηκεύσεως και προοριζόμενα να επανεξαχθούν αδυνατούσαν να μεταφερθούν από την τελωνειακή αποθήκη στο τελωνείο εξόδου αν προηγουμένως δεν είχαν υπαχθεί στο καθεστώς της εξωτερικής διαμετακομίσεως.

30. Κατά της αποφάσεως του HZA η Hamann άσκησε προσφυγή ενώπιον του Finanzgericht Hamburg, υποστηρίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι η πρώτη παρτίδα εμπορευμάτων υπήχθη στο καθεστώς της εξωτερικής διαμετακομίσεως στο Padborg της Δανίας και η δεύτερη παρτίδα στα γερμανοπολωνικά σύνορα. Το επιληφθέν δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή, εκτιμώντας ότι συνέτρεχε διαφυγή των εμπορευμάτων από την τελωνειακή επιτήρηση και υφίστατο, ως εκ τούτου, τελωνειακή οφειλή γεννηθείσα δυνάμει του άρθρου 203, παράγραφος 1, του κώδικα.

31. Κατά της ανωτέρω αποφάσεως η Hamann άσκησε αναίρεση ενώπιον του Bundesfinanzhof, το οποίο, διατηρώντας επιφυλάξεις επί της ερμηνείας της εννοίας της διαφυγής από την τελωνειακή επιτήρηση, ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει να θεωρηθεί ως διαφυγή από την τελωνειακή επιτήρηση με συνέπεια τη γένεση τελωνειακής οφειλής, κατ' εφαρμογή του άρθρου 203, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92, το γεγονός απλώς και μόνον ότι εμπορεύματα τρίτων χωρών, τελούντα υπό τελωνειακή αποθήκευση και προοριζόμενα να επανεξαχθούν εκτός του τελωνειακού εδάφους της Κοινότητας, δεν εκτελωνίστηκαν ώστε να υπαχθούν στο καθεστώς της εξωτερικής διαμετακομίσεως αμέσως μετά την ανάληψή τους από την τελωνειακή αποθήκη;»

32. Στα πλαίσια της κινηθείσας ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασίας κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις η προσφεύγουσα/αναιρεσείουσα της κύριας δίκης και η Επιτροπή. Ακολούθως, αμφότερες συμμετέσχαν στη συνεδρίαση της 5ης Φεβρουαρίου 2003, όπου παρίστατο και το Hauptzollamt.

III — Νομική ανάλυση

33. Όπως προαναφέρθηκε, ο a quo δικαστής υποβάλλει στο Δικαστήριο ένα και μόνον ερώτημα ζητώντας, κατ' ουσίαν, απάντηση στο αν υφίσταται «διαφυγή από την τελωνειακή επιτήρηση», κατά την έννοια του άρθρου 203 του κώδικα, οσάκις μη κοινοτικά προϊόντα, υπαγόμενα στο καθεστώς της τελωνειακής αποθηκεύσεως και προοριζόμενα να επανεξαχθούν εκτός του τελωνειακού εδάφους της Κοινότητας, μεταφέρονται από την τελωνειακή αποθήκη στο τελωνείο εξόδου χωρίς να έχουν προηγουμένως υπαχθεί στο καθεστώς της εξωτερικής διαμετακομίσεως.

Επιχειρήματα των διαδίκων

34. Η Hamann δεν αμφισβητεί ότι στην προκειμένη περίπτωση αθέτησε την υποχρέωση υπαγωγής των εμπορευμάτων στο καθεστώς εξωτερικής διαμετακομίσεως, όπως προέβλεπαν οι ισχύουσες κατά τον κρίσιμο χρόνο των πραγματικών περιστατικών διατάξεις. Εντούτοις, υποστηρίζει ότι η αθέτηση αυτή δεν στοιχειοθετεί διαφυγή των εμπορευμάτων από την τελωνειακή επιτήρηση, κατά την έννοια του άρθρου 203, παράγραφος 1, του κώδικα αλλά μάλλον παραλείψεις που «δεν είχαν πραγματικές συνέπειες για την ορθή λειτουργία [του τελωνειακού] καθεστώτος», κατά την έννοια του άρθρου 204 του κώδικα σε συνδυασμό με το άρθρο 859 των διατάξεων εφαρμογής.

35. Εξάλλου, η Επιτροπή υπογραμμίζει πρωτίστως ότι η διάταξη περί παραπομπής δεν διευκρινίζει επαρκώς το πλαίσιο των πραγματικών περιστατικών, καθιστώντας τη νομική εκτίμηση μάλλον δυσχερή.

36. Εν πάση περιπτώσει, υποστηρίζει ότι η συμπεριφορά περί της οποίας πρόκειται στη συγκεκριμένη περίπτωση θα έπρεπε κατ' αρχήν να χαρακτηριστεί ως διαφυγή από την τελωνειακή επιτήρηση, κατά την έννοια του άρθρου 203 του κώδικα, δεδομένου ότι η νομολογία του Δικαστηρίου τείνει σαφώς προς πολύ ευρύτερη ερμηνεία της ως άνω εννοίας, συμπεριλαμβάνοντας οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη παρεμποδίζουσα την πρόσβαση της αρμόδιας τελωνειακής αρχής σε εμπόρευμα ευρισκόμενο υπό τελωνειακή επιτήρηση.

37. Εναπόκειται ακολούθως στο αιτούν δικαστήριο, υποστηρίζει η Επιτροπή, να εκτιμήσει αν, στην προκειμένη περίπτωση, η αρμόδια αρχή είχε ή όχι τη δυνατότητα προσβάσεως στα οικεία εμπορεύματα.

38. Εξάλλου, επικουρικώς, η Επιτροπή προσθέτει ότι η προκειμένη περίπτωση μπορεί να εξεταστεί και υπό το φως του άρθρου 239 του κώδικα, μολονότι το εθνικό δικαστήριο δεν αναφέρθηκε ρητώς στην ως άνω διάταξη.

39. Κατά την άποψη της Επιτροπής, εν προκειμένω συντρέχουν οι προϋποθέσεις λυσιτελούς εφαρμογής της ανωτέρω διατάξεως, καίτοι εναπόκειται εν πάση περιπτώσει στο αιτούν δικαστήριο να αξιολογήσει το αν όντως συντρέχουν.

Εκτίμηση

Προκαταρκτικά

40. Κατά τη δική μου άποψη, προέχει, όπως άλλωστε πρότεινε και η Επιτροπή, η ιεράρχηση κατά την εξέταση του κανονιστικού πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η παρούσα υπόθεση.

41. Προς τούτο, θεωρώ ότι κατ' αρχάς πρέπει να κριθεί αν συμπεριφορά όπως αυτή στα πλαίσια της κύριας δίκης συνιστά «διαφυγή ενός εμπορεύματος από την τελωνειακή επιτήρηση» [6] ώστε να γεννάται τελωνειακή οφειλή δυνάμει του άρθρου 203 του κώδικα.

42. Σε περίπτωση που δεν μπορεί στην ως άνω συμπεριφορά να δοθεί ο αντίστοιχος χαρακτηρισμός, θα πρέπει η εκτίμηση να χωρήσει υπό το φως του άρθρου 204 του κώδικα, προκειμένου να κριθεί αν πρόκειται για μη εκπλήρωση των όρων και προϋποθέσεων του εφαρμοστέου τελωνειακού καθεστώτος προς το οποίο η διάταξη αυτή συνδέει τη γένεση τελωνειακής οφειλής ή αν πρόκειται για «παραλείψεις [που δεν έχουν] πραγματικές συνέπειες για την ορθή λειτουργία [...]» του σχετικού τελωνειακού καθεστώτος, για το οποίο το άρθρο 204 αποκλείει τη γένεση παρόμοιας οφειλής.

43. Στη δεύτερη αυτή περίπτωση επιβάλλεται να συναχθεί ότι ο επίδικος δασμός δεν οφειλόταν νομίμως και ο ενδιαφερόμενος επιχειρηματίας είχε ως εκ τούτου δικαίωμα επιστροφής δυνάμει του άρθρου 236 του κώδικα.

44. Αντίθετα, η συναγωγή του συμπεράσματος ότι, δυνάμει είτε του άρθρου 203 είτε του άρθρου 204, γεννάται τελωνειακή οφειλή, οπότε ο επίδικος δασμός οφειλό-

6 — Υπογραμμίζω ότι ο όρος «controllo», κατά την ιταλική απόδοση του άρθρου 203, δεν ανταποκρίνεται ακριβώς, κατά την άποψή μου, στις λοιπές γλωσσικές αποδόσεις του τελωνειακού κώδικα που αναφέρονται στην τελωνειακή «vigilanza» (επιτήρηση) («surveillance», «supervision», «Überwachung», «vigilancia»).

ταν νομίμως, πρέπει περαιτέρω να εξεταστεί αν, υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, η επιστροφή καθίσταται αδύνατη βάσει των παρεκκλινουσών διατάξεων του άρθρου 239 του κώδικα.

Επί της εννοίας της διαφυγής

45. Όπως προανέφερα, η έννοια της διαφυγής, κατά την άποψη της Επιτροπής, καίτοι δεν προσδιορίζεται από την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση, θα μπορούσε ευχερώς να συναχθεί από την κοινοτική νομολογία. Συγκεκριμένα, με τις αποφάσεις της 1ης Φεβρουαρίου 2001, D. Wandel, και της 11ης Ιουλίου 2002, Liberexim [7], το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι συνιστά απομάκρυνση, κατά την έννοια του άρθρου 203, «οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη που έχει ως αποτέλεσμα να παρεμποδίσει, έστω προσωρινώς, την πρόσβαση της αρμόδιας τελωνειακής αρχής προς το ευρισκόμενο υπό τελωνειακή επιτήρηση εμπόρευμα και στην εκ μέρους της πραγματοποίηση των ελέγχων που προβλέπονται στο άρθρο 37, παράγραφος 1, του τελωνειακού κώδικα». Εξ αυτού προκύπτει, λοιπόν, τόσο ευρύς ορισμός της εν λόγω εννοίας ώστε να μπορεί να περιλαμβάνει ασφαλώς και τη συγκεκριμένη περίπτωση της οποίας επελήφθη το αιτούν δικαστήριο.

46. Σημειώνω, εντούτοις, ότι, κατά την άποψή μου, η εν λόγω ερμηνεία αναπτύχθηκε από το Δικαστήριο σε συνάρτηση με την περίπτωση όπου τα υποκείμενα σε τελωνειακή επιτήρηση εμπορεύματα διείσδυσαν στην κοινοτική αγορά, οπότε περιήλθαν σε κατάσταση ανταγωνισμού με τα άλλα κοινοτικά εμπορεύματα, και προφανώς η ratio της έγκειται στο πραγματικό αυτό γεγονός.

47. Πράγματι, στην περίπτωση Wandel τα εμπορεύματα, τα οποία είχαν εισέλθει στο κοινοτικό τελωνειακό έδαφος και για τα οποία είχε χωρήσει διασάφηση ώστε να τεθούν υπό καθεστώς ελεύθερης κυκλοφορίας, ήτοι υπό προτιμησιακό καθεστώς, είχαν διατεθεί στο εμπόριο στη Γερμανία πριν από την πραγματοποίηση των προβλεπομένων τελωνειακών ελέγχων και του αναγκαίου εκτελωνισμού. Ομοίως, στην υπόθεση Liberexim, ορισμένες παρτίδες γάλακτος προερχόμενες από τρίτη χώρα είχαν εισαχθεί αντικανονικά στο τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας, ακολούθως δε είχαν πωληθεί στις Κάτω Χώρες [8].

48. Αντίθετα, η προκειμένη περίπτωση αφορά εμπορεύματα εισαχθέντα μόνον προσωρινώς στο κοινοτικό έδαφος, εφόσον δεν προορίζονταν να διατεθούν στο εμπόριο εντός της κοινής αγοράς, ενώ, μετά την τελωνειακή διασάφησή τους προς εξαγωγή, επανεξήχθησαν όντως προς τρίτη χώρα, χωρίς δηλαδή ποτέ να περιέλθουν σε κατάσταση ανταγωνισμού έναντι της κοινοτικής παραγωγής. Επομένως, επιβάλλεται να διερευνηθεί αν, κατόπιν των συναφών αυτών αποκλινόντων στοιχείων, η προμνησθείσα νομολογία καταλαμβάνει και τις ανωτέρω περιπτώσεις.

7 — Αποφάσεις της 1ης Φεβρουαρίου 2001, C-66/99, D. Wandel (Συλλογή 2001, σ. I-873, σκέψη 47), και της 11ης Ιουλίου 2002, C-371/99, Liberexim (Συλλογή 2002, σ. I-6227, σκέψη 55).

8 — Βλ. προαναφερθείσες αποφάσεις D. Wandel, σκέψεις 27 έως 29, και Liberexim, σκέψεις 16 έως 21.

49. Κατά την άποψή μου, λοιπόν, και για λόγους που εκθέτω ευθύς αμέσως, η επιβαλλόμενη επί του ζητήματος απάντηση είναι αρνητική.

50. Ως γνωστόν, και όπως υπενθύμισε το ίδιο το Bundesfinanzhof (στην ουσία δε όλοι οι παρεμβαίνοντες), στα πλαίσια της κοινής εμπορικής πολιτικής η επιβολή εισαγωγικών δασμών αποσκοπεί στην προστασία της κοινοτικής παραγωγής: πλήττονται δηλαδή τα εισαγόμενα από τρίτες χώρες προϊόντα ως εκ του ότι εισέρχονται στο κοινοτικό σύστημα, οπότε περιέρχονται σε κατάσταση ανταγωνισμού έναντι των προερχομένων από την Κοινότητα.

51. Με την προοπτική αυτή, νομίζω ότι είναι σαφείς οι διαφορές μεταξύ των υπό εξέταση περιπτώσεων. Στις υποθέσεις D. Wandel και Liberexim οι παραβιάσεις του τελωνειακού καθεστώτος που προσάπτονταν στους διαδίκους εμπεριείχαν τον κίνδυνο καταχρηστικής υπερφαλαγγίσεως των κοινοτικών τελωνειακών φραγμών υπό την έννοια ότι παρακώλυαν την τελωνειακή αρχή να ελέγξει τα εμπορεύματα για τους σκοπούς του προσδιορισμού του επ' αυτών δασμού πριν από τη θέση τους σε ελεύθερη κυκλοφορία. Επομένως, είναι αυτονόητο ότι παρόμοιος κίνδυνος επέβαλε αυστηρή ερμηνεία του περιεχομένου της εννοίας της διαφυγής.

52. Αντίθετα, στην προκειμένη περίπτωση η μη τήρηση των αφορωσών τη μεταφορά των εμπορευμάτων από την τελωνειακή αποθήκη στο τελωνείο εξόδου επιταγών δεν συνεπήχθη, ούτε μπορούσε να οδηγήσει, σε καταχρηστική διείσδυση του εμπορεύματος στο ενδοκοινοτικό εμπορικό κύκλωμα. Άρα, εμφαίνεται ως λιγότερο σοβαρή παράβαση από απόψεως των συνεπειών της και υπό την έννοια αυτή προσφέρεται για περισσότερο «souple» (ελαστική) ερμηνεία της εν λόγω εννοίας.

53. Πράγματι, μόνο στις άλλες αναφερόμενες περιπτώσεις μπορεί να γίνεται λόγος για κατάφωρη παραβίαση του εφαρμοστέου τελωνειακού καθεστώτος σε βαθμό ώστε να αποτελεί διαφυγή του εμπορεύματος από την τελωνειακή επιτήρηση, κατά την έννοια του άρθρου 203 του κώδικα, εφόσον μόνο στις περιπτώσεις αυτές η αδυναμία της αρμόδιας τελωνειακής αρχής να έχει πρόσβαση στο εμπόρευμα και να πραγματοποιήσει τους προβλεπόμενους στο άρθρο 37, παράγραφος 1, του τελωνειακού κώδικα ελέγχους ενέχει τον κίνδυνο καταχρηστικής υπερφαλαγγίσεως των κοινοτικών τελωνειακών συνόρων. Αντίθετα, σε περιπτώσεις όπως η προκείμενη, επαναλαμβάνω, θα μπορούσε μάλλον να γίνει λόγος για τυπικές αντικανονικότητες κατά την έννοια του άρθρου 204 του κώδικα.

54. Δεν νομίζω, εξάλλου, ότι παρόμοια ερμηνεία της εννοίας της διαφυγής έρχεται σε αντίθεση με εκείνη του Δικαστηρίου μέσω της προμνησθείσας νομολογίας· νομίζω ότι μάλλον περιορίζεται στην αποσαφήνισή της στηριζόμενη στη ratio legis του άρθρου 203.

55. Εξάλλου, συνηγορούν υπέρ της θέσεως αυτής και άλλα επιχειρήματα. Κυρίως, επιρρωννύεται από συστηματική ανάλυση του τελωνειακού κώδικα και ειδικότερα από ερμηνεία του άρθρου 203 σε συνδυασμό με το άρθρο 204.

56. Όπως προανέφερα, το άρθρο 204 ρυθμίζει τη μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων που συνδέονται με την υπαγωγή ενός εμπορεύματος σε συγκεκριμένο τελωνειακό καθεστώς ή των προϋποθέσεων από τις οποίες αυτό εξαρτάται και προβλέπει ότι παρόμοιες παραλείψεις δεν δίδουν λαβή για τη γένεση τελωνειακής υποχρεώσεως εφόσον «δεν έχουν πραγματικές συνέπειες για την ορθή λειτουργία [...] του σχετικού τελωνειακού καθεστώτος».

57. Είναι εξίσου αληθές ότι, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, ο κανόνας του άρθρου 204 παρίσταται ως εφεδρική διάταξη εφαρμογής, δοθέντος ότι εφαρμόζεται «σε περιπτώσεις άλλες από εκείνες που αναφέρονται στο άρθρο 203». Εντούτοις, εκτιμώ επίσης, όπως η Hamann, ότι τυχόν υπερβολικά αυστηρή ερμηνεία της κατά το άρθρο 203 εννοίας της διαφυγής θα κατέληγε στον υπέρμετρο περιορισμό της εκτάσεως εφαρμογής του άρθρου 204, αποστερώντας του κατ' ουσίαν την πρακτική αποτελεσματικότητά του.

58. Κατά μείζονα δε λόγο αν η ανωτέρω διάταξη ερμηνεύεται από κοινού με τους σχετικούς κανόνες εφαρμογής. Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 859 του κανονισμού εφαρμογής, το άρθρο 204 εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, και στην προκειμένη περίπτωση, ήτοι οσάκις εμπόρευμα υπαγόμενο σε δεδομένο τελωνειακό καθεστώς εγκαταλείπει το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας, χωρίς να έχουν τηρηθεί οι αναγκαίες διατυπώσεις (άρθρο 859, παράγραφος 6). Ως εκ τούτου, νομίζω ότι δύναμαι να συμφωνήσω με τη Hamann όταν παρατηρεί ότι, οσάκις παραβίαση χαρακτηρίζεται ως «διαφυγή από την τελωνειακή επιτήρηση» κατά το άρθρο 203, το άρθρο 204, σε συνδυασμό με το άρθρο 859, παράγραφος 6, στερείται κατ' ουσίαν κανονιστικού αποτελέσματος.

59. Τέλος, προσθέτω ότι η θέση που υποστηρίζω εν προκειμένω επιβεβαιώνεται έμμεσα και από την πρόσφατη απλοποίηση και τον εξορθολογισμό της ρυθμίσεως των οικονομικών τελωνειακών καθεστώτων, και ειδικότερα με την προσθήκη, στον κανονισμό εφαρμογής του τελωνειακού κώδικα, νέου άρθρου 512. Η ανωτέρω τροποποίηση —όπως επισήμανε και η Hamann— καταργεί στην ουσία τις διατυπώσεις, στη μη τήρηση των οποίων οφειλόταν η διαφορά μεταξύ Rojo και Hauptzollamt, και επιτρέπει εφεξής η μεταφορά εμπορευμάτων στο τελωνείο εξόδου με σκοπό την επανεξαγωγή εκτός της Κοινότητας να πραγματοποιείται στα πλαίσια του καθεστώτος της τελωνειακής αποταμιεύσεως, χωρίς να είναι αναγκαία η υπαγωγή στο καθεστώς της εξωτερικής διαμετακομίσεως.

60. Αν εκληφθεί ότι η τροποποίηση επήλθε σε ένα αμετάβλητο κανονιστικό πλαίσιο, πιστεύω ότι μπορεί εξ αυτού να

συναχθεί ότι οι επίδικες διατυπώσεις δεν ήσαν απαραίτητες για τη διασφάλιση της επιτηρήσεως των εμπορευμάτων εκ μέρους των τελωνειακών αρχών· τούτο παρέχει τουλάχιστον έδαφος για την αμφισβήτηση του κατά πόσον η μη τήρησή τους μπορεί να συνεπήχθη, στα πλαίσια του προϊσχύσαντος καθεστώτος, γνήσια παράβαση των κανόνων περί της τελωνειακής επιτηρήσεως και όχι απλώς τυπική αντικανονικότητα.

61. Οι ανωτέρω σκέψεις με οδηγούν ως εκ τούτου στο συμπέρασμα ότι παραβίαση της τελωνειακής κανονιστικής ρυθμίσεως όπως η προκείμενη δεν συνιστά «διαφυγή της τελωνειακής επιτηρήσεως», κατά την έννοια του άρθρου 203, αλλά μάλλον μη τήρηση διεπόμενη από το άρθρο 204. Ειδικότερα, θεωρώ ότι ευρισκόμεθα ενώπιον «[παραλείψεων μη εχουσών] πραγματικές συνέπειες για την ορθή λειτουργία [...] του σχετικού τελωνειακού καθεστώτος», κατά την έννοια των άρθρων 204 του κώδικα και 859 του κανονισμού εφαρμογής, υπό τον όρο ότι δεν πρόκειται για πρόδηλη αμέλεια και ότι στη συνέχεια τηρήθηκαν οι αναγκαίες διατυπώσεις για την τακτοποίηση της καταστάσεως του εμπορεύματος. Εναπόκειται ασφαλώς στα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως επιβεβαιώνει και το άρθρο 860 του κανονισμού εφαρμογής, να αποδείξουν ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση πληρούνται οι ανωτέρω προϋποθέσεις.

62. Κατόπιν αυτού, συνάγω ότι δεν συνιστά «διαφυγή από την τελωνειακή επιτήρηση», κατά την έννοια του άρθρου 203 του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, και ότι συνεπώς δεν γεννάται τελωνειακή οφειλή, το γεγονός ότι μη κοινοτικά εμπορεύματα —εισαχθέντα προσωρινώς στο τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας, υπαγόμενα στο καθεστώς τελωνειακής αποταμιεύσεως με σκοπό την επανεξαγωγή τους, για τα οποία έχει χωρήσει διασάφηση εξαγωγής στο τελωνείο και τα οποία ακολούθως επανεξήχθησαν στην πραγματικότητα από το εν λόγω έδαφος — δεν υπήχθησαν στο καθεστώς της εξωτερικής διαμετακομίσεως κατά τη φάση της αναλήψεώς τους από την αποθήκη με σκοπό τη μεταφορά τους στο τελωνείο εξόδου.

63. Παρόμοια κατάσταση δεν οδηγεί στη γένεση τελωνειακής οφειλής ούτε δυνάμει του άρθρου 204 του κώδικα, πάντοτε υπό την επιφύλαξη, σύμφωνα με το άρθρο 859 του κανονισμού εφαρμογής, ότι δεν πρόκειται για πρόδηλη αμέλεια του ενδιαφερομένου και ότι ακολούθως τηρήθηκαν οι αναγκαίες διατυπώσεις για την τακτοποίηση της καταστάσεως του εμπορεύματος.

64. Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να ελέγξει αν προσκομίστηκε η απόδειξη ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση ικανοποιούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 859.

Επί της κατά το άρθρο 239 του τελωνειακού κώδικα επιστροφής

65. Όπως προανέφερα, στην περίπτωση που θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι δεν

πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 859 του κανονισμού εφαρμογής, επιβάλλεται περαιτέρω να εξακριβωθεί, υπό το φως των περιστάσεων της επίδικης διαφοράς, αν πρόκειται για μία από τις κατά παρέκκλιση περιπτώσεις του άρθρου 239 του τελωνειακού κώδικα και αν οι σχετικές διατάξεις εφαρμογής επιτρέπουν την επιστροφή νομίμως οφειλομένου δασμού.

66. Ειδικότερα, σύμφωνα με την ίδια κοινοτική νομολογία, επιβάλλεται προ πάντων να ελεγχθεί «αν "οι λόγοι που προβάλλονται για την υποστήριξη της αιτήσεως αυτής αντιστοιχούν σε μία από τις περιπτώσεις που περιγράφονται" στα άρθρα 900-904 του κανονισμού εφαρμογής» [9]. Εφόσον δεν συντρέχει καμία από τις απαριθμούμενες με τους εν λόγω κανόνες περιπτώσεις, επιβάλλεται να ελεγχθεί, όπως διευκρίνισε επίσης το Δικαστήριο, «κατά πόσον υφίστανται αποδεικτικά στοιχεία ικανά να αποτελέσουν ειδική κατάσταση υπό την έννοια του άρθρου 905, παράγραφος 1, του κανονισμού, η οποία δεν ενέχει ούτε δόλο ούτε προφανή αμέλεια εκ μέρους του ενδιαφερομένου» [10].

67. Επίσης, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι παρόμοια «ειδική κατάσταση» υφίσταται οσάκις, «υπό το πρίσμα της επιεικείας που διέπει το άρθρο 239 του κώδικα, διαπιστώνονται στοιχεία τα οποία μπορούν να θέσουν τον αιτούντα σε εξαιρετική κατάσταση σε σχέση με τους λοιπούς επιχειρηματίες που ασκούν την ίδια δραστηριότητα» [11].

68. Σε σχέση με την υπό κρίση υπόθεση, πιστεύω, όπως και η Επιτροπή, ότι η περιπλοκότητα των εφαρμοστέων διατάξεων επί των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως και η επαγγελματική πείρα των ενδιαφερομένων, η οποία περιορίζεται στη διαχείριση τελωνειακής αποθήκης τύπου Δ, διεπόμενης από αρκετά απλοποιημένους κανόνες, συνηγορούν υπέρ της απόψεως ότι πρόκειται για μία από τις προμνησθείσες «ειδικές καταστάσεις», «οι οποίες δεν συνεπάγονται δόλο ή προφανή αμέλεια εκ μέρους του ενδιαφερομένου», επί των οποίων, συνακόλουθα, μπορεί θεμιτώς να τύχει εφαρμογής το άρθρο 239, οπότε, με βάση λόγους επιεικείας, να χορηγηθεί επιστροφή δασμού, μολονότι οφειλόταν νομίμως.

69. Εντούτοις, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξακριβώσει αν πληρούνται στην προκειμένη περίπτωση παρόμοιες προϋποθέσεις.

9 — Απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 1999, C-48/98, Söhl & Söhlke (Συλλογή 1999, σ. I-7877, σκέψη 88).

10 — Απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 1999, C-86/97, Trans-Ex-Import (Συλλογή 1999, σ. I-1041, σκέψη 19), καθώς και προαναφερθείσα απόφαση Söhl & Söhlke (σκέψη 91).

11 — Απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 2001, C-253/99, Bacardi (Συλλογή 2001, σ. I-6493, σκέψεις 56 και 59). Βλ. επίσης προαναφερθείσα απόφαση Trans-Ex-Import (σκέψη 22).

IV — Πρόταση

70. Υπό το φως των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει την ακόλουθη απάντηση στο Bundesfinanzhof:

«Δεν συνιστά "διαφυγή από την τελωνειακή επιτήρηση", κατά την έννοια του άρθρου 203 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, και δεν επάγεται, συνεπώς, τη γένεση τελωνειακής οφειλής, το γεγονός ότι μη κοινοτικά εμπορεύματα –εισαχθέντα προσωρινώς στο τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας, υπαγόμενα στο καθεστώς τελωνειακής αποταμιεύσεως με σκοπό την επανεξαγωγή τους, για τα οποία έχει χωρήσει διασάφηση εξαγωγής στο τελωνείο και τα οποία ακολούθως επανεξήχθησαν στην πραγματικότητα από το εν λόγω έδαφος– δεν υπήχθησαν στο καθεστώς της εξωτερικής διαμετακομίσεως κατά τη φάση της αναλήψεώς τους από την αποθήκη με σκοπό τη μεταφορά τους στο τελωνείο εξόδου.

Παρόμοια κατάσταση δεν οδηγεί στη γένεση τελωνειακής οφειλής ούτε δυνάμει του άρθρου 204 του κώδικα, πάντοτε υπό την επιφύλαξη, σύμφωνα με το άρθρο 859 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2454/93 της Επιτροπής,, της 2ας Ιουλίου 1993, για τον καθορισμό ορισμένων διατάξεων εφαρμογής για τη θέσπιση του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, ότι δεν πρόκειται για πρόδηλη αμέλεια του ενδιαφερομένου και ότι ακολούθως τηρήθηκαν οι αναγκαίες διατυπώσεις για την τακτοποίηση της καταστάσεως του εμπορεύματος.

Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να ελέγξει αν προσκομίστηκε η απόδειξη ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση ικανοποιούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 859.

Πάντως, σε περίπτωση κατά την οποία το οικείο δικαστήριο όφειλε να κρίνει ότι δεν πληρούνται οι ανωτέρω προϋποθέσεις, θα όφειλε επίσης να ελέγξει, υπό το φως των περιστάσεων της επίδικης διαφοράς, αν πρόκειται για μία από τις κατά παρέκκλιση περιπτώσεις του άρθρου 239 του τελωνειακού κώδικα και αν οι σχετικές διατάξεις εφαρμογής επιτρέπουν την επιστροφή νομίμως οφειλομένου δασμού.»